

Rezolucja ResAP(2001)3 w sprawie dążenia do pełnego obywatelstwa osób niepełnosprawnych poprzez nowe technologie sprzyjające włączeniu społecznemu¹

(przyjęte przez Komitet Ministrów w dniu 24 października 2001 r. podczas 770-go posiedzenia Zastępców Ministrów)

Komitet Ministrów, w składzie ograniczonym do przedstawicieli Austrii, Belgii, Cypru, Danii, Finlandii, Francji, Niemiec, Irlandii, Włoch, Luksemburga, Holandii, Norwegii, Portugalii, Słowenii, Hiszpanii, Szwecji, Szwajcarii i Zjednoczonego Królestwa, państw członkowskich Porozumienia Częściowego w dziedzinie społecznej i zdrowia publicznego,

odwołując się do Rezolucji (59) 23 z dnia 16 listopada 1959 roku w sprawie rozszerzenia działań Rady Europy w dziedzinie społecznej i kulturalnej;

uwzględniając Rezolucję (96) 35 z dnia 2 października 1996 roku, która zmieniła struktury Porozumienia Częściowego i przesądziła o kontynuowaniu, na zmienionych zasadach, które zastąpiły zasady określone w Rezolucji (59) 23, działań prowadzonych dotychczas i podejmowaniu działań określonych na mocy Rezolucji (96) 35, zwłaszcza w celu:

- a. podnoszenia poziomu ochrony zdrowia konsumentów, w najszerszym tego rozumieniu, w tym stałego wnoszenia wkładu w harmonizację - w dziedzinie produktów wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na łańcuch pokarmowy człowieka, jak również w dziedzinie pestycydów, farmaceutyków i kosmetyków - przepisów ustaw i aktów normatywnych niższego rzędu oraz praktyki, regulujących z jednej strony kontrolę jakości, wydajności i bezpieczeństwa produktów oraz, z drugiej strony, bezpieczne używanie produktów toksycznych lub szkodliwych;
- b. integrowania osób niepełnosprawnych w społeczeństwie: określenia i przyczyniania się do wdrożenia na szczeblu europejskim modelu spójnej polityki na rzecz osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem zasad pełnego obywatelstwa i niezależnego życia; przyczyniania się do eliminacji wszystkich barier w integracji, psychologicznych, edukacyjnych, związanych z rodziną, kulturowych, społecznych, zawodowych, finansowych i architektonicznych;

¹ Tłumaczenie robocze z języka angielskiego sporządzone w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej

zważywszy, że dążeniem Rady Europy jest osiągnięcie w większym stopniu jedności pomiędzy jej członkami w celu ułatwiania ich postępu gospodarczego i społecznego;

mając na uwadze Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a w szczególności prawo do otrzymywania i udzielania informacji (art. 10);

mając na uwadze zasady zawarte w zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej, a mianowicie prawo osób niepełnosprawnych do niezależności, integracji społecznej i uczestniczenia w życiu społeczności, w szczególności poprzez środki mające na celu pokonywanie barier w porozumiewaniu się i przemieszczaniu się oraz umożliwiające dostęp do transportu, mieszkań, działalności kulturalnej i rozrywek (art. 15 ust. 3);

mając na uwadze Zalecenie Nr R (92) 6 Komitetu Ministrów skierowane do państw członkowskich w sprawie spójnej polityki wobec osób niepełnosprawnych;

mając na uwadze Zalecenie Nr R (98) 3 Komitetu Ministrów skierowane do państw członkowskich w sprawie dostępu do szkolnictwa wyższego;

mając na uwadze Zalecenie Nr R (99) 14 Komitetu Ministrów skierowane do państw członkowskich w sprawie powszechnej usługi wspólnoty w zakresie nowych usług komunikacyjnych i informacyjnych;

mając na uwadze Deklarację Komitetu Ministrów w sprawie polityki europejskiej wobec nowych technologii informacyjnych, Budapeszt, dnia 7 maja 1999 roku;

mając na uwadze Rezolucję ResAP(2001)1 dotyczącą wprowadzenia zasad uniwersalnego projektowania do programów nauczania wszystkich zawodów związanych z tworzeniem środowiska budowlanego;

mając na uwadze Zalecenie 1185 (1992) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie polityki w zakresie rehabilitacji osób niepełnosprawnych;

mając na uwadze Rezolucję 1120 (1997) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie wpływu nowych technologii komunikacyjnych i informacyjnych na demokrację;

mając na uwadze Zalecenie 1314 (1997) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie nowych technologii i zatrudnienia;

mając na uwadze Zalecenie 1332 (1997) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie naukowo-technicznych aspektów nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych;

mając na uwadze Zalecenie 1379 (1998) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie podstawowej edukacji w dziedzinie nauki i technologii;

mając na uwadze Rezolucję 1191 (1999) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie społeczeństwa informacyjnego i świata cyfrowego;

mając na uwadze Rezolucję 1233 (2000) Zgromadzenia Parlamentarnego w sprawie wpływu nowych technologii na prawo pracy;

mając na uwadze Zalecenie 54 (1999) i Rezolucję 76 (1999) Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych Europy w sprawie lokalnego i regionalnego społeczeństwa informacyjnego;

uwzględniając Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych ONZ;

uwzględniając działalność organizacji międzynarodowych działających w dziedzinie normalizacji, takich jak Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna (ISO), Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) i Europejski Instytut Norm Telekomunikacyjnych (ETSI);

uwzględniając Rezolucję Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie 20 grudnia 1996 roku, w sprawie równych możliwości dla osób niepełnosprawnych;

uwzględniając Plan działania „eEuropa 2002 - Społeczeństwo informacyjne dla wszystkich”, przyjęty przez Radę Europejską w Santa Maria da Feira, w Portugalii, w dniach 19-20 czerwca 2000 roku;

uwzględniając inne międzynarodowe inicjatywy i projekty, takie jak Heart, Promise, Cost 219, Cost 219*bis*, Fortune, Inicjatywa w zakresie dostępu do Internetu (WAI), Include, Ipsni i Ipsni II/Race, Guib i Guib II/Tide, Tide-Access i Acts-Avanti;

uwzględniając „Europejski Manifest o społeczeństwie informacyjnym i osobach niepełnosprawnych”, sporządzony przez Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych (EDF) w 1999 roku;

zważywszy, że cel Rady Europy może być realizowany, między innymi, poprzez przyjęcie wspólnych przepisów prawa i praktyki sprzyjających tworzeniu społeczeństwa dla wszystkich;

zważywszy, że w Europie około 10-15% ludności to osoby niepełnosprawne oraz że liczba osób starszych i niepełnosprawnych ciągle wzrasta;

zważywszy, że zaniechanie promowania praw osób niepełnosprawnych oraz zapewniania równości szans stanowi naruszenie godności człowieka;

zważywszy, że – pomimo niedawnych osiągnięć w zakresie polityki integracji – wiele osób niepełnosprawnych w Europie nadal odczuwa dyskryminację;

zważywszy, że brak równych szans dla członków wszystkich grup społecznych stanowi zagrożenie dla zabezpieczenia demokracji i spójności społecznej;

zważywszy wpływ technologii na jakość życia osób niepełnosprawnych;

zważywszy, że, w szczególności, szybkie zmiany w technologii informacyjnej mogą z jednej strony zwiększyć szanse, a z drugiej strony tworzyć nowe przeszkody;

zważywszy, że strategia projektowania dla wszystkich ma do odegrania kluczową rolę w tworzeniu społeczeństw włączających i powinna być z tego powodu uwzględniana na wszystkich poziomach procesu projektowania towarów i usług;

zważywszy, że globalizacja wymaga zintensyfikowanej współpracy międzynarodowej, zwłaszcza w dziedzinie technologii;

wyrażając uznanie dla pracy wykonanej w dziedzinie polityki w zakresie niepełnosprawności przez Komitet Rady Europy do spraw Rehabilitacji i Integracji Osób Niepełnosprawnych oraz podległe mu ciało, Komitet ekspertów w zakresie wpływu nowych technologii na jakość życia osób niepełnosprawnych;

będąc przekonany o pilnej potrzebie sporządzenia i wdrożenia krajowych strategii będących podstawą skoordynowanych działań związanych z nowymi technologiami, celem zapewnienia pełnego i aktywnego udziału osób niepełnosprawnych we wszystkich aspektach życia społeczeństwa;

zaleca, by rządy państw członkowskich Porozumienia Częściowego w dziedzinie społecznej i zdrowia publicznego, z należyтым uwzględnieniem ich specyficznych struktur konstytucyjnych, sytuacji krajowej, regionalnej lub lokalnej, jak również warunków gospodarczych, społecznych i technicznych:

- a. sporządziły i wdrożyły, w priorytetowych obszarach polityki, strategie krajowe przewidujące zastosowanie w ich polityce, ustawodawstwie i praktyce zasad ogólnych i szczególnych, jak również instrumentów określonych w załączniku do niniejszej rezolucji;
- b. promowały wdrożenie oraz podjęły kroki zmierzające do stosowania zasad i środków określonych w załączniku, w dziedzinach, w których nie jest to bezpośrednim obowiązkiem rządu, lecz w których organy publiczne mają pewne uprawnienia lub odgrywają rolę;
- c. zapewniły możliwie najszersze rozpowszechnienie niniejszej rezolucji wśród wszystkich zainteresowanych stron, zwłaszcza władz publicznych, w przemyśle, wśród stowarzyszeń konsumentów, organizacji pozarządowych i użytkowników, jak również innych organizacji międzynarodowych;
- d. kontynuowały wdrażanie postanowień zawartych w załączniku z wykorzystaniem wszelkich właściwych środków.

Załącznik do Rezolucji ResAP(2001)3

1. Strategie krajowe

Należy sporządzić strategię krajową, obejmującą skoordynowany zespół środków lub instrumentów, takich jak plany działania, aby zapewnić korzystanie przez osoby niepełnosprawne z możliwości stwarzanych przez nowe technologie, unikać ryzyka wykluczenia oraz oceniać wpływ nowych technologii na jakość życia osób niepełnosprawnych.

W tym kontekście, wszystkie istniejące i przyszłe plany działania, a w szczególności wszystkie plany działania w kluczowych obszarach polityki związanych z nowymi technologiami, powinny zostać przejrane z perspektywy niepełnosprawności, aby zapewnić zgodność z niniejszymi zaleceniami, oraz powinny uwzględniać szczególne wymagania osób mających różnego rodzaju ograniczenia funkcjonalne.

Warunkiem opracowania każdej strategii jest koordynacja i współpraca.

2. Zasady ogólne

Każda spójna i całościowa polityka powinna mieć na celu zagwarantowanie wszystkim jednostkom pełnego obywatelstwa, równych szans, niezależnego życia, wolności wyboru, jak również pełnego i aktywnego uczestniczenia we wszystkich dziedzinach życia społeczeństwa.

Ponieważ w dzisiejszym społeczeństwie możliwość uzyskiwania dostępu i korzystania z zastosowań technologii jest warunkiem osiągnięcia wymienionych powyżej celów, do odpowiedzialności i obowiązku społeczeństwa należy zapewnienie równego dostępu do zastosowań technologii każdej osobie, niezależnie od jej wieku, płci lub sprawności. Aby zapewnić równość szans w zakresie pełnego i aktywnego uczestniczenia w życiu społeczeństwa, należy stworzyć każdemu możliwość korzystania z zastosowań technologii, dostępu do nich i używania ich w sposób tak niezależny i w tak równym stopniu co inni, jak jest to możliwe, nawet gdyby czasami potrzebne były szczególne modyfikacje lub rozwiązania.

Poprzez skoordynowany zespół środków, ludzie w każdym wieku i o każdym stopniu sprawności powinni mieć możliwość korzystania z takiej osobistej autonomii i niezależności jak jest to możliwe, tak by mogli odgrywać pełną rolę w społeczeństwie i brać udział w działaniach gospodarczych, społecznych, kulturalnych oraz związanych z wypoczynkiem i rekreacją.

We wszystkich dziedzinach polityki publicznej należy kierować się zasadami włączania działań do głównego nurtu, projektowania dla wszystkich i zaangażowania użytkowników.

3. Zasady szczególne

Opisane poniżej szczególne zasady i odpowiedzi na wiodące pytania odegrają decydującą rolę w ustaleniu, czy osoby niepełnosprawne skorzystają z licznych możliwości, jakie

stwarzają nowe technologie, czy też zostaną wykluczone z korzystania z tego potencjału z uwagi na nowotworzone przeszkody.

Te szczegółowe zasady i wiodące pytania powinny być uwzględniane obecnie i w przyszłości w odniesieniu do wszystkich produktów, powszechnych usług, systemów oraz technologii wspomagającej dla osób niepełnosprawnych, we wszystkich sferach życia. Obszarami polityki szczególnego znaczenia są: sprawy dzieci i edukacja, poradnictwo zawodowe i szkolenie, zatrudnienie, integracja społeczna i środowisko, medycyna, badania i rozwój oraz szkolenia osób uczestniczących w procesie rehabilitacji i integracji osób niepełnosprawnych.

3.1. Możliwość uzyskania - Czy to istnieje? Czy można to uzyskać?

Produkty i usługi powinny być możliwe do uzyskania przez wszystkich potencjalnych użytkowników, w tym osób niepełnosprawnych, oraz na żądanie uzupełniane dodatkowym wyposażeniem (takim jak specjalne interfejsy), albo równoważną mu alternatywą (taką jak osobista pomoc).

Technologia wspomagająca powinna być dostępna dla osób niepełnosprawnych, które jej potrzebują.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględnić pytanie „Jak i gdzie mogę to otrzymać?”

3.2. Dostępność - Czy jest to osiągalne, przystępne, wygodne?

Zgodnie z zasadą „projektowanie dla wszystkich”, należy uwzględnić wymagania osób niepełnosprawnych w projektowaniu i stosowaniu produktów i usług.

Jeśli nie jest to możliwe, osoby niepełnosprawne powinny mieć dostęp do produktu lub usługi poprzez dodatkowe wyposażenie, albo należy zaoferować równoważną alternatywę.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględnić pytanie „Czy mogę mieć z tym kontakt?”

3.3. Łatwość użycia - Czy jest to funkcjonalne, praktyczne, zrozumiałe, łatwe w obsłudze i możliwe do zastosowania?

Produkty i usługi przeznaczone do powszechnego użytku powinny być zaprojektowane w taki sposób, by mogli z nich korzystać wszyscy ludzie, niezależnie od ich ewentualnej niepełnosprawności.

Instrukcje dla użytkowników powinny być łatwe do zrozumienia i stosowania się do nich.

Szkolenie w zakresie posługiwania się nowymi technologiami powinno być dostępne dla wszystkich potencjalnych użytkowników, którym jest ono potrzebne.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględniać pytanie „Czy mogę z tego skorzystać?”

3.4. Przystępność cenowa - Czy można pokryć wydatek?

Produkty i usługi powinny być możliwe do uzyskania za ekwiwalentne ceny dla wszystkich ludzi.

Osoby niepełnosprawne nie powinny ponosić dodatkowych kosztów zapewnienia dostępu do produktów i usług.

Rządy powinny podejmować wszelkie możliwe działania celem zapewnienia, by kwestie finansowe nie pozbawiały osób niepełnosprawnych korzyści płynących z nowych technologii, dostosowań oraz technologii wspomagającej.

Produkty i usługi dostępne na rynku niszowym i drogie powinny być przystępne dla osób niepełnosprawnych pod względem ceny, jeśli osoby te są uzależnione od tych produktów i usług, w cenie równoważnej cenie powszechnie używanych produktów lub usług.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględniać pytanie „Czy mnie na to stać?”

3.5. Świadomość - Czy użytkownicy i inne podmioty, których to dotyczy, wiedzą o istnieniu produktu lub usługi?

Decydenci działający w dziedzinach: polityki, przemysłu, zatrudnienia, edukacji, usług zdrowotnych i rehabilitacyjnych powinni znać potrzeby osób niepełnosprawnych oraz metody zaspokajania tych potrzeb za pomocą nowych technologii.

Podmioty dostarczające produkty i usługodawcy powinni znać wymagania osób niepełnosprawnych i rozwiązania udostępniane im dzięki nowym technologiom.

Projektanci produktów i usług powinni być bardziej świadomi wymagań osób niepełnosprawnych, na przykład w zakresie różnych sposobów komunikowania się i pozyskiwania informacji, tak by mogli je uwzględniać już na początku procesu projektowania.

Potencjalni użytkownicy powinni być informowani o zastosowaniach nowych technologii oraz o stwarzanych przez nie szansach i możliwościach.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględnić pytanie „Czy wiem o istnieniu tego i stworzonych możliwościach?”

3.6. Stosowność i atrakcyjność - Czy jest to odpowiednie, dopasowane i zachęcające?

Produkty i usługi powinny być funkcjonalne, stosowne do wieku użytkownika i estetyczne, zwłaszcza jeśli są przeznaczone dla dzieci, młodzieży i osób starszych, bez cech niepotrzebnie komplikujących ich używanie i mogących zwiększyć ich koszt.

Projekt produktu powinien także uwzględniać różne style życia.

Powinny być dostępne uproszczone wersje produktów i usług.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględnić pytania „Czy to odpowiada moim potrzebom? Czy to służy temu, co ja chcę? Czy to mi się podoba?”

3.7. Możliwość dostosowywania - Czy można to dostosować?

Produkty i usługi powinny być możliwe do dostosowania do funkcjonalnych ograniczeń użytkownika i indywidualnych okoliczności. Można to osiągnąć poprzez dostępność różnych wersji produktu, możliwość zmieniania najważniejszych funkcji, strukturę modułową, urządzenia pomocnicze, albo innymi środkami.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględnić pytanie „Czy to można zmienić tak, żeby odpowiadało moim potrzebom?”

3.8. Kompatybilność. Czy można z tego korzystać razem z innymi stosownymi produktami?

Nowe produkty powinny być kompatybilne z istniejącymi produktami używanymi przez osoby niepełnosprawne, w tym z urządzeniami technologii wspomagającej.

Należy uwzględnić różne aspekty kompatybilności, na przykład sprzęt komputerowy i oprogramowanie, właściwości mechaniczne i elektryczne, jak również kwestie unikania zakłóceń elektromagnetycznych.

Kompatybilność produktów powinna być gwarantowana w tych aspektach.

Perspektywa użytkownika: należy uwzględnić pytanie „Czy mogę tego używać wraz z pomocami technicznymi, z których dotychczas korzystam?”

4. Priorytetowe obszary polityki

Przygotowując krajowe strategie rządy powinny, z należyтым poszanowaniem krajowych priorytetów, zwracać szczególną uwagę na zamieszczone poniżej szczególne zalecenia dotyczące obszarów priorytetowych.

4.1. Edukacja

Nowe technologie stosowane w edukacji powinny być dostosowane do potrzeb wszystkich uczących się, w tym osób o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Uczący się niepełnosprawni powinni otrzymywać urządzenia z zakresu technologii wspomagającej i usługi jakich potrzebują; powinno to być włączane do zindywidualizowanych programów kształcenia.

Szkolenie w posługiwaniu się takimi urządzeniami jest zasadniczym elementem i powinno być zapewniane zarówno uczącym się, jak i nauczycielom.

Nowe technologie wspomagające powinny być stosowane proaktywnie, aby ułatwiać kształcenie integracyjne, umożliwiające uczącym się osobom niepełnosprawnym pobieranie nauki w normalnym otoczeniu, wraz z ich rówieśnikami.

Ponieważ niektórzy uczący się, zwłaszcza osoby mające trudności w nauce, mają często mniejszy dostęp do technologii wspomagającej niż inni, należy dokładać szczególnych starań, by zapewnić im dostęp do stosownej technologii oraz uzyskiwanie odpowiednich instrukcji i wsparcia w korzystaniu z takiej technologii.

Należy zachęcać do opracowywania i używania nowego, specjalnego sprzętu i programów komputerowych służących kształceniu osób niepełnosprawnych.

Z uwagi na to, że cały personel edukacyjny powinien być przeszkolony w zakresie korzystania do celów edukacyjnych z nowych technologii, zwłaszcza technologii informacyjno-komunikacyjnej, w trakcie takich szkoleń należy zwracać należytą uwagę na szczególne potrzeby edukacyjne uczących się osób niepełnosprawnych.

4.2 Poradnictwo zawodowe i szkolenie zawodowe

Nowe technologie powinny stanowić integralną część całości szkolenia zawodowego osób niepełnosprawnych, tak by prowadziło to do zwiększania umiejętności i kwalifikacji umożliwiających szkolonym przystępowanie do dalszych programów szkoleniowych i edukacyjnych, jak również do zwiększenia możliwości zatrudnienia.

Wspieranie szkolonych osób niepełnosprawnych w korzystaniu z nowych technologii powinno być integralną częścią wszystkich programów przygotowań do zawodu i szkolenia zawodowego.

Osoby szkolące powinny śledzić na bieżąco zmiany w nowych technologiach oraz zapewniać programy szkoleń, które są elastyczne i dające się dostosowywać, aby sprostać zmieniającym się wymaganiom w miejscu pracy obecnie i w przyszłości.

Przechodzenie ze świata edukacji i szkoleń do świata pracy powinno być wspierane poprzez:

- umieszczanie szkolonych w miejscach pracy, w których stosuje się już nowe technologie;
- ułatwianie przenoszenia technologii wspomagających i technologii dostosowanych, z których osoby niepełnosprawne korzystały w trakcie edukacji i szkolenia, do ich miejsc pracy. Zwłaszcza w przypadkach, w których dana osoba zaznała się dobrze z korzystaniem z takich urządzeń, urządzenia technologii wspomagającej powinny, jeśli jest to niezbędne i stosowne, towarzyszyć tej osobie, gdy przechodzi ona od edukacji i szkolenia do pracy.

4.3 Zatrudnienie

Nowe technologie powinny być wykorzystywane do umożliwiania osobom niepełnosprawnym uzyskiwania lub utrzymywania zatrudnienia oraz rozwoju kariery zawodowej.

Nowe technologie powinny być systematycznie stosowane w środowisku pracy, tak by zapewnić dostosowywanie miejsca pracy, dostęp do szkolenia, elastyczne rozwiązania w zakresie organizacji pracy (np. telepraca), stosowny sprzęt i dostępne urządzenia.

Celem ułatwienia tych działań, pracodawcy i pracownicy powinni móc korzystać z funduszy publicznych lub świadczeń oraz z profesjonalnych usług wsparcia.

W zatrudnieniu chronionym nowe technologie powinny być wykorzystywane do wzbogacania stanowisk pracy oraz do zwiększania możliwości pracy dla osób niepełnosprawnych, jak również do stwarzania podstaw do wzmocnienia przechodzenia na zwykły rynek pracy.

Rozpowszechnianie technologii związanych z niepełnosprawnością oraz odpowiedniej wiedzy o możliwościach wykorzystywania nowych technologii w miejscu pracy powinno być zasadniczym priorytetem; powinno się to łączyć z kampaniami podnoszącymi świadomość wśród pracodawców.

4.4. Integracja społeczna i środowisko

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny powinny otrzymywać technologię i usługi, których potrzebują do zwiększenia swej autonomii i elastyczności, tak by mogły żyć możliwie najbardziej niezależnie, jeśli tego chcą, oraz uczestniczyć w działaniach gospodarczych, społecznych, kulturalnych, sportowych i związanych ze spędzaniem czasu wolnego.

Techniczne pomoce dla gospodarstwa domowego, dla ułatwienia poruszania się i porozumiewania, powinny być dostępne dla każdego, kto ich potrzebuje.

Nowe technologie powinny być wykorzystywane proaktywnie, by poprawiać dostępność i możliwości korzystania ze środowiska zabudowanego, tak jak w mieszkaniach, które można przez całe życie dostosowywać do potrzeb, czy przy wykorzystaniu technologii „inteligentnego domu”, robotyzacji, domotyki, systemów alarmowych i nadzoru.

Ponieważ technologia jest w coraz większym stopniu wykorzystywana w transporcie prywatnym i publicznym, nowe technologie powinny być stosowane tak, by zaspokajały wymagania wszystkich osób, w tym osób niepełnosprawnych.

Ponieważ dostępność informacji jest warunkiem pełnego obywatelstwa i aktywnego uczestnictwa, osoby niepełnosprawne powinny mieć wybór co do korzystania ze stosownych środków komunikowania się, na przykład w dziedzinie telekomunikacji.

Jeśli do przekazywania informacji wykorzystuje się różne kanały ich dystrybucji, te same informacje powinny być dostępne niezależnie od tego, z jakich kanałów dystrybucji się korzysta.

Dodatkowe finansowanie stosowania nowych kanałów dystrybucji powinno być zapewniane tym osobom, które nie mogą korzystać z tradycyjnych kanałów dystrybucji. Kanały te powinny być porównywalne pod wszystkimi istotnymi względami.

Ponieważ nowe technologie są również wykorzystywane do dystrybucji towarów konsumpcyjnych i usług (telezakupy, telebankowość, etc.), należy przeprowadzić dostosowania, by zapewnić korzystanie z nich przez osoby niepełnosprawne.

4.5 Szkolenie zainteresowanych osób

Wszystkie osoby, które z uwagi na swe obowiązki zawodowe lub inne działają w dziedzinach mających bezpośrednie lub pośrednie znaczenie dla rehabilitacji i integracji osób niepełnosprawnych, powinny być szkolone w zakresie posługiwania się nowymi technologiami i wpływu wywieranego przez te technologie, w tym odpowiednie technologie wspomagające, po to by osoby te mogły stosować ogólne i szczególne zasady zawarte w niniejszej rezolucji.

Takie szkolenie powinno obejmować wszystkie fazy, takie jak początkowe (zawodowe) i dalsze szkolenie, jak również przeszkalanie, oraz stanowić integralny element ustawicznego rozwoju zawodowego.

Szczególne uwagi należy zwracać na szkolenie osób pracujących w sektorze zdrowia, w tym zarówno personelu medycznego jak i niemedycznego, w zakresie: edukacji i szkolenia, doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy, usług socjalnych, transportu, sportu i spędzania czasu wolnego, środowiska zabudowanego, a także technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Projektanci i producenci, inżynierowie i technicy, zajmujący się towarami konsumpcyjnymi, w szczególności technologią wspomagającą, powinni być szkoleni w zakresie strategii projektowania dla wszystkich oraz w zakresie szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych.

Celem stosowania zasad określonych w niniejszej rezolucji, należy zmienić programy nauczania wszystkich odpowiednich zawodów.

Organizacjom osób niepełnosprawnych i organizacjom działającym na ich rzecz, jak również rodzinom, przyjaciołom i nieformalnym opiekunom powinno się oferować kursy szkoleniowe na takie tematy, jak wybór stosownej technologii lub posługiwanie się komputerem, albo wspierać uczestnictwo w takich kursach.

4.6. Zapobieganie, identyfikacja i diagnozowanie

Wykorzystanie nowych technologii powinno być zoptymalizowane tak, by pomagało to w zapobieganiu wrodzonym zaburzeniom poprzez stosowanie ulepszonych metod i usług w zakresie badań przesiewowych, prześwietleń i diagnozowania, w tym genetycznych testów prenatalnych; realizacja tego powinna się odbywać zgodnie z zasadami etycznymi.

Należy podjąć działania celem maksymalizowania wykorzystania istniejących technologii i planowania rozwoju nowych technologii w zakresie diagnostyki, oceny i obserwacji zaburzeń czuciowych, fizycznych i poznawczych.

4.7. Rehabilitacja medyczna

Ponieważ przewlekłe schorzenia i choroby zwyrodnieniowe stanowią duże zagrożenie zdrowia jednostki, powinno być dostępne właściwe leczenie, pomoc i opieka, z wykorzystaniem odpowiednich technologii.

Klienci, ich krewni i inne osoby sprawujące opiekę powinni móc dokonać świadomego wyboru leczenia, pomocy lub opieki, w tym z zastosowaniem szczególnych technologii.

Nowe technologie powinny być wykorzystywane do zwiększania skuteczności i sprawności sprawowania osobistej opieki, zgodnie z wymaganiami i preferencjami użytkowników.

Każdy program rehabilitacji medycznej lub funkcjonalnej powinien obejmować zapewnienie w pełni wyboru, dostawy i zastosowania odpowiednich urządzeń technologii wspomagającej, w tym ich dostosowanie, konserwację i wymianę. Szkolenie w zakresie posługiwania się takimi urządzeniami powinno być dostępne dla wszystkich osób, które tego potrzebują.

Należy przyjąć procesy rehabilitacji mające na celu osiągnięcie lub utrzymanie funkcjonalnych możliwości niezbędnych do korzystania z dostępnych technologicznych produktów i usług.

4.8. Badania i rozwój

Ponieważ nowe technologie zawierają w sobie duży potencjał w zakresie poprawy jakości życia osób niepełnosprawnych, rządy powinny wspierać programy badawczo-rozwojowe mające na celu wykorzystanie tego potencjału. Programy te powinny dotyczyć cech technologicznych stosowanych powszechnie systemów, produktów i usług, jak również urządzeń technologii wspomagających.

Należy promować prace badawczo-rozwojowe i wytwarzanie nowych technologii do celów rehabilitacji.

W celu optymalnego korzystania z zastosowań nowych technologii na rzecz osób niepełnosprawnych, potrzebne jest badanie metodologii ich wprowadzania, szkoleń i wykorzystywania.

W tej dziedzinie, prace badawczo-rozwojowe powinny być interdyscyplinarne, prowadzone z wykorzystaniem nauk humanistycznych i nauk społecznych w dodatku do technologii i rehabilitacji lub biomedycyny. Należy stosować szeroką, całościową perspektywę celem uchwycenia różnych aspektów relacji człowiek-technologia. Prace powinny więc być koordynowane pomiędzy różnymi dyscyplinami, źródłami finansowania i innymi podmiotami.

Udział i wpływ organizacji zajmujących się niepełnosprawnością ma zasadnicze znaczenie, jeśli chodzi o ustanowienie właściwych priorytetów programów badawczo-rozwojowych.

Celem zapewnienia wykorzystywania w praktyce wyników prac badawczo-rozwojowych, należy dążyć do ścisłej współpracy badaczy, przemysłu i użytkowników.

Należy udzielać wsparcia dla udziału użytkowników w projektach badawczo-rozwojowych.

Poza pracami badawczo-rozwojowymi ukierunkowanymi na zastosowania przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, w ramach innych programów badawczych, których ostatecznym

celem jest uzyskanie zastosowań nowych technologii, należy uwzględniać potrzeby osób niepełnosprawnych, w każdym przypadku, w którym jest to istotne.

Prace badawczo-rozwojowe powinny być prowadzone zarówno w poszczególnych krajach, jak i we współpracy ponad granicami. Ponieważ zasoby wszystkich programów są ograniczone, mechanizmy koordynacji działań, rozpowszechniania informacji i wymiany wiedzy pozwolą na znaczne zwiększenie skuteczności wykorzystania zasobów.

4.9. Rząd elektroniczny

Organy publiczne wszystkich szczebli posługują się w coraz większym stopniu nowymi technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w swych kontaktach ze społeczeństwem, a więc wprowadzając takie zastosowania należy uwzględniać potrzeby wszystkich obywateli.

We wszelkich systemach przekazywania informacji społeczeństwu, osobom niepełnosprawnym należy zapewniać dostęp do informacji z wykorzystaniem koncepcji projektowania dla wszystkich oraz, w razie potrzeby, udostępniać alternatywne formaty.

W szczególności, należy umożliwiać jak najszerszy dostęp do publicznych stron internetowych poprzez stosowanie wytycznych w sprawie projektowania wydanych przez Inicjatywę Dostępu do Sieci (*the Web Accessibility Initiative - WAI*), będącą projektem Konsorcjum Sieci Światowej (*the World Wide Web Consortium - W3C*).

Nowe interaktywne systemy świadczenia usług rządowych należy również projektować tak, by mogło z nich korzystać jak najwięcej osób. Osobom, które nie mogą korzystać ze zwykłego systemu, należy zawsze udostępniać systemy alternatywne.

Szczególnego uwzględnienia wymagają systemy związane z wykonywaniem praw i obowiązków obywatelskich jednostki, takich jak głosowanie lub składanie deklaracji podatkowych. Władze publiczne powinny zapewnić, by wszyscy obywatele mogli korzystać z tych systemów, jeśli zaś nie, to aby mieli dostęp do systemów alternatywnych.

5. Instrumenty

5.1. Ustawy i akty wykonawcze

W świetle niniejszych zaleceń, należy dokonać przeglądu obowiązujących ustaw i aktów wykonawczych oraz należy rozważyć wprowadzenie nowych ustaw i obowiązkowych przepisów wykonawczych.

Ustawy i akty wykonawcze powinny zapewniać włączanie osób niepełnosprawnych w społeczeństwo poprzez ułatwianie takim osobom, między innymi, dostępu do nowych technologii.

Ustawy i akty wykonawcze powinny nakładać wymóg zapewniania dostępności produktów i usług dla osób niepełnosprawnych.

5.2. Projektowanie dla wszystkich

Dostępność i możliwość używania produktów i usług powinna być zapewniana na etapie projektowania. Strategia projektowania dla wszystkich powinna więc być włączana do programów nauczania wszystkich projektantów i inżynierów.

Zintegrowana polityka projektowania powinna gwarantować, by produkty i usługi były możliwie najszerszej dostępne, bez potrzeby wprowadzania specjalnych dostosowań projektowych.

Projekt powinien każdemu upraszczać życie, poprzez sprawianie, by produkt lub usługa mogły być bardziej użyteczne dla większej liczby ludzi, małym kosztem lub bez dodatkowego kosztu.

Projekt nowych technologii powinien włączać wszystkie osoby, niezależnie od wieku, płci i sprawności, jak również powinien uwzględniać szeroką gamę indywidualnych możliwości i preferencji

Projekt powinien skutecznie przekazywać użytkownikowi najważniejsze informacje, niezależnie od warunków otoczenia lub zdolności sensorycznych użytkownika.

Projekt powinien minimalizować niebezpieczeństwa i niekorzystne konsekwencje przypadkowego lub niezamierzonego użycia lub działania.

5.3. Udział użytkownika

Polityka, produkty i usługi powinny być projektowane, opracowywane i oceniane we współpracy z użytkownikami we wszystkich przedziałach wiekowych, w tym z osobami niepełnosprawnymi.

Użytkownicy powinni być traktowani jako źródło informacji o zasadniczym znaczeniu z uwagi na ich pochodzącą z pierwszej ręki wiedzę i doświadczenie. Deweloperzy i podmioty dostarczające towary i usługi, jak również właściwe władze, powinny regularnie konsultować się z niepełnosprawnymi użytkownikami w sprawie ich potrzeb w zakresie dostępności oraz podejmować stosowne działania.

Uczestnictwo użytkowników powinno stanowić integralną część należytego planowania projektu oraz mieć miejsce możliwie najwcześniej.

Konsekwentnie, powinno to być uwzględniane we wszystkich obszarach polityki. Tak więc, jeśli jest konieczne dokonanie reorganizacji miejsca pracy poprzez wprowadzenie nowych technologii z uwagi na niepełnosprawność, powinien w tym uczestniczyć zainteresowany pracownik oraz jego przedstawiciel w zakładzie pracy.

W prowadzeniu oceny technologii wspomagającej należy koncentrować się na włączaniu konsumenta do wszystkich aspektów podejmowania decyzji.

Organizacje reprezentujące osoby niepełnosprawne powinny być przygotowane do wnoszenia wkładu w postaci swej wiedzy i doświadczenia. Materiały projektu, komunikaty i pomieszczenia powinny być dostępne dla użytkowników. Współpraca powinna się opierać na idei wzajemnego partnerstwa.

Wiele organizacji użytkowników to organizacje pozarządowe, opierające się często na pracy wolontariuszy, należy więc przewidzieć stosowne metody i środki rekompensat i wsparcia.

5.4. Normalizacja

Biorąc pod uwagę, że normy mogą być skutecznym narzędziem uwzględniania rozwiązań w zakresie dostępności, możliwości używania i bezpieczeństwa nowych produktów i systemów, rządy powinny promować stosowanie norm dostępności i użyteczności oraz ich włączanie do krajowych i międzynarodowych prac normalizacyjnych. Jedną z dróg takiego

postępowania jest wspieranie uczestnictwa poinformowanych przedstawicieli osób niepełnosprawnych w procesie normalizacji.

Należy promować inicjatywy zarówno w zakresie opracowywania norm dla produktów i usług skierowanych szczególnie do osób niepełnosprawnych, jak i w zakresie uwzględniania potrzeb i wymagań niepełnosprawnych użytkowników przy opracowywaniu norm dla produktów i usług przeznaczonych dla ogółu społeczeństwa.

Władze publiczne powinny uznać znaczenie angażowania się w prace zarówno nad formalnymi normami, które prowadzone są przez międzynarodowe i europejskie organy normalizacyjne, jak i nad normami nieformalnymi, takimi jak wytyczne, umowy przemysłowe, zalecenia, najlepsze praktyki i wyznaczanie wzorców dla analizy porównawczej.

Celem zapewnienia, że te normy są wykorzystywane i stosowane, należy prowadzić działania informacyjne i podnoszące świadomość.

5.5. Centra doskonałości

W celu przyspieszenia i skonsolidowania postępu, każde państwo członkowskie powinno wyznaczyć organ, nowy lub istniejący, promować utworzenie profesjonalnego ośrodka eksperckiego lub wykorzystać inne organy kompetentne w rozpowszechnianiu informacji i dokumentów, jak również mogące udzielać porad, pomocy i wsparcia w kwestiach dotyczących nowych technologii i osób niepełnosprawnych, które pełniłyby funkcję ośrodka zasobów i rozwoju.

Ośrodki takie powinny być skutecznie połączone, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii, w ramach sieci, zarówno krajowych jak i międzynarodowych, celem wymieniać się wiedzą, dzielenia informacjami i doświadczeniem, jak również celem współpracy przy realizacji projektów.

5.6. Polityka udzielania zamówień publicznych

Biorąc pod uwagę, że zamówienia publiczne stanowią dobrą okazję do wpływania na projektowanie produktów i usług, władze publiczne, nabywając produkty i usługi, powinny zapewniać, by spełniały one wymagania dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Aby zapewnić równe szanse dla wszystkich obywateli, władze publiczne powinny nabywać takie produkty i usługi, z których może korzystać możliwie najwięcej osób, niepełnosprawnych i sprawnych.

Zamawiający powinni stosować koordynację i współpracować, zarówno w kraju, jak i w skali międzynarodowej, tak by zarówno wzmocnić pozycję zamawiających, jak i zwiększać wymagania.

5.7. Ocena

Skuteczność wszystkich środków nie może być ustalona bez systematycznego dokonywania ocen, należy więc rozważyć, jaka jest skuteczność każdego środka i zidentyfikować pojawiające się w związku z nim problemy.

Dlatego zaleca się regularne przeprowadzanie badań nad stopniem wdrożenia przedstawionych powyżej koncepcji. Należy analizować wpływ nowych technologii na jakość życia osób niepełnosprawnych. Standardowa procedura monitorowania powinna być ustanowiona w każdym państwie członkowskim Porozumienia Częściowego w dziedzinie społecznej i zdrowia publicznego.

Aby stworzyć solidne podstawy dla nieprzerwanego rozwoju instrumentów monitorowania, badania i analizy należy opierać na parametrach, które są porównywalne w skali kraju w miarę upływu czasu.

Systemy ocen powinny mieć na celu największą możliwą porównywalność danych, nie tylko w ramach kraju, lecz również pomiędzy krajami, poprzez branie pod uwagę prac odpowiednich organizacji międzynarodowych w zakresie wskaźników statystycznych.

5.8. Współpraca międzynarodowa

Państwa członkowskie powinny promować wymianę doświadczeń, wyników badań i innych informacji. Należy utworzyć kanały i struktury takiego wzajemnego oddziaływania.

Rządy powinny ułatwiać współpracę transgraniczną oraz sprzyjać kontaktom pomiędzy specjalistami, naukowcami i użytkownikami technologii w przedmiotowej dziedzinie.

Programom i projektom badawczo-rozwojowym sprzyja koordynacja i dobre pozyskanie informacji, gdyż prowadzi to do efektywniejszego wykorzystywania zasobów.

Organy, o których mowa w pkt 5.5, powinny zostać wezwane do komunikowania się z odpowiednimi organami i instytucjami w innych krajach.

Należy promować utworzenie międzynarodowego ośrodka, który prowadziłby badania w zakresie wpływu nowych technologii na jakość życia osób niepełnosprawnych.

Należy rozwijać międzynarodową wymianę dobrych praktyk, ilustrując główne tematy niniejszej rezolucji praktycznymi, szczegółowymi przykładami przy możliwie najlepszym wykorzystaniu nowych technologii informacyjnych, takich jak Internet.

Takie przykłady, choć osadzone w określonym kontekście, powinny w dostatecznym stopniu nadawać się do przeniesienia, tak żeby wykazywały, że można się dzielić rozwiązaniami i dobrą praktyką. Powinny inspirować kreatywne naśladownictwo w duchu niniejszej rezolucji.

6. Dalsze działania międzynarodowe

Rządy państw członkowskich Porozumienia Częściowego w dziedzinie społecznej i zdrowia publicznego powinny przedstawiać okresowo Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy sprawozdanie o prowadzonej przez nie polityce oraz o środkach podejmowanych dla zastosowania postanowień niniejszej rezolucji, najlepiej w ramach międzynarodowej konferencji mającej na celu wymianę informacji oraz dzielenie się doświadczeniem i najlepszymi praktykami.

Sprawozdania te powinny być składane w stosownych odstępach czasu, zgodnie z żądaniem, w formie określonej przez Komitet do spraw Rehabilitacji i Integracji Osób Niepełnosprawnych (CD-P-RR).

Wskaźniki powodzenia powinny być określone przez CD-P-RR.